

การพัฒนาระบบการผลิตปุ๋ยหมักแบบเติมอากาศในฟาร์มผลิตพืชอินทรีย์

Force-aerated Composting System Development for Organic Crop Production

สมปอง หมั่นแจ้ง¹ ประไพ ทองระอา¹ กัลยกร โปรงจันทิก¹ ประสาท เปลี่ยนสิน² ไพฑูรย์ พูลสวัสดิ์³ สุทัต ปินเสน⁴
กฤษิศา ดอนอยู่ไพร⁵ อุชฎา สุขจันทร์⁶ สุกิจ รัตนศรีวงศ์⁷ นवलจันทร์ ศรีสมบัติ⁷ ศิริจันทร์ อินทร์น้อย⁸
เพทาย กาญจนเกสร⁸ สมพงษ์ กาทอง⁹ กมลภักตร์ ศิริพงษ์⁹ พงษ์มานิตย์ ไทยแท้¹⁰ บรรเทา จันทร์พุ่ม¹¹
อัมรา หาญจวนิช¹ อัจฉรา นันทกิจ¹ ประภาศรี จงประดิษฐ์นันท์¹ ฉันทฉณา ลือตระกูล¹

บทคัดย่อ

การพัฒนาระบบการผลิตปุ๋ยหมักแบบเติมอากาศในฟาร์มผลิตพืชอินทรีย์ ดำเนินการโดยสำนักวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร ร่วมกับ สถาบันวิจัยเกษตรวิศวกรรม สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช และสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขต 1-8 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้รูปแบบระบบการผลิตปุ๋ยหมักเติมอากาศที่มีประสิทธิภาพ ต้นทุนต่ำ ใช้งานง่าย และสามารถใช้ในการผลิตพืชอินทรีย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการในฟาร์มเกษตรกรผลิตพืชอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน Organic Thailand จากกรมวิชาการเกษตร ครอบคลุมพื้นที่สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 1-8 รวม 12 แห่ง ระหว่างเดือนตุลาคม 2552 ถึง กันยายน 2554 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของรูปแบบระบบเติมอากาศที่พัฒนาขึ้นใหม่ มีความจุ 60 ลูกบาศก์เมตร ผลิตปุ๋ยหมักได้ครั้ง 30 ต้น ใช้เวลาหมักในระบบหมักเติมอากาศ 30 วันต่อครั้ง ปีละ 8 ครั้ง มีศักยภาพในการผลิตปุ๋ยหมักรวมทั้งสิ้น 240 ต้นต่อปี โครงสร้างของระบบหมักเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก มีหลังคากระเบื้องลูกฟูกใยหิน ประกอบด้วยช่องหมัก 2 ช่อง ความจุของละ 30 ลูกบาศก์เมตร มีช่องเป่าอากาศด้านล่างกึ่งกลางช่องหมัก ใช้พัดลมอัดอากาศ เส้นผ่าศูนย์กลางใบพัดลม 10 นิ้ว เปิด-ปิดด้วยนาฬิกาอัตโนมัติ โดยเปิดครั้งละ 1 ชั่วโมง และปิดครั้งละ 3 ชั่วโมง วันละ 6 ครั้ง ผลวิเคราะห์ปุ๋ยหมัก

¹ สำนักวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

² สถาบันวิจัยเกษตรวิศวกรรม

³ สำนักมาตรฐานและตรวจสอบสินค้าส่งออก

⁴ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 1

⁵ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 2

⁶ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 3

⁷ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 4

⁸ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 5

⁹ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 6

¹⁰ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 7

¹¹ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 8

ระบบเดิมอาจพบว่า ปุ๋ยหมักที่ได้มีคุณภาพสูง เป็นไปตามเกณฑ์ขั้นต่ำตามประกาศกรมวิชาการเกษตร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ช่วยลดต้นทุนในการกลับกองปุ๋ยหมักได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพสูงในการใช้ในระบบการผลิตผักและผลไม้อินทรีย์